

Recenzja
osiągnięć i aktywności naukowej
w przewodzie habilitacyjnym Pana dra Dariusza Fuchsa

1. Wstęp.

Ponieważ Pan dr Dariusz Fuchs złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo w dn. 23.04.2019 r., zastosowanie w tym przewodzie znajduje art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.jedn. – Dz.U. z 2017 r., poz. 1789). Przepis ten ma zastosowanie na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. - Dz.U. z 2018 r., poz. 1669).

Zgodnie z cyt. art. 16 ust. 1 ustawy z 2003 r. do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, **stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną.**

Jednocześnie na podstawie art. 16 ust. 2 powołanej ustawy osiągnięcie, o którym mowa w ust. 1, może stanowić:

- 1) dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji powiązanych tematycznie;
- 2) zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Prezentowana poniżej ocena dorobku i osiągnięć naukowych Pana dra Dariusza Fuchsa obejmować będzie wskazane wyżej ustawowe przesłanki. Pod uwagę należy zatem wziąć osiągnięcia naukowo – badawcze, współpracę międzynarodową, działalność dydaktyczną i popularyzatorską oraz uzyskane nagrody.

2. Stopień doktora nauk prawnych

Pan dr Dariusz Fuchs uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dn. 24.05.1999 r., na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Umowa ubezpieczenia majątkowego w prawie prywatnym międzynarodowym*. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Zbigniew Łabno, natomiast recenzentami byli prof. dr hab. Maksymilian Pazdan oraz prof. dr hab. Zdzisław Brodecki. Praca doktorska dostała nagrodzona przez Rektora Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Przesłanka formalna w zakresie uzyskania stopnia naukowego doktora została zatem spełniona.

3. Osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej

a. Osiągnięcie naukowe

Pan dr Dariusz Fuchs jako osiągnięcie naukowe wskazuje **powiązany tematycznie cykl publikacji** zatytułowany „Jednolite prawo umowy ubezpieczenia – początki idei, ewolucja i perspektywy”. Kandydat we wniosku określił cykl jako składający się z 27 rozprawek i artykułów, dotyczących różnych aspektów jednolitego prawa o umowie ubezpieczenia i jego genezy, w tym w zakresie wątków kolizyjnych, jurysdykcyjnych, oraz wpływu prawa jednolitego na rodzimą regulację umowy ubezpieczenia. W swoich rozważaniach Habilitant odwołuje się do analizy prawno-porównawczej oraz formułuje wnioski *de lege ferenda*. Wszystkie publikacje wskazane jako cykl podlegający ocenie w niniejszym postępowaniu habilitacyjnym, zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach naukowych lub jako rozdziały w opracowaniach zbiorowych (l. 1998 – 2014).

Materia, której dotyczy dorobek naukowy Habilitanta jest ważna nie tylko z teoretycznego, ale i praktycznego punktu widzenia. Obejmuje ona ramy prawne obrotu ubezpieczeniowego, uwzględniając jednocześnie wymiar międzynarodowy tej gałęzi prawa. Niewątpliwie połączenie wątków krajowych i międzynarodowych jest trafne i daje całościowy obraz ewolucji omawianych instytucji prawnych. Kandydat rozpoczął swoje badania jeszcze przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, co wymagało nie tylko przeprowadzenia badań prawno-porównawczych ale i wskazania, które z uregulowań obowiązujących w Polsce wymagały zmiany w celu dostosowania prawa krajowego w procesie akcesji do UE. W tym celu Autor zanalizował obowiązujące prawo europejskie oraz postulował zmiany prawa na płaszczyźnie

europejskiej tak, aby uwzględnić w ramach rozwiązań prawnych wagę umowy ubezpieczenia.

Szczególnie istotne są opracowania, w których poruszono granice dopuszczalnych ram ingerencji ustawodawstw krajowych w swobodę kontraktową stron umowy ubezpieczenia. W tym celu Habilitant wszechstronnie analizował w różnych publikacjach pojęcie ryzyka w prawie ubezpieczeniowym i jego znaczenia przy wykładni zasady swobody umów w odniesieniu do umowy ubezpieczenia. Słusznie Autor zwracał niejednokrotnie uwagę, że szczególną rolę w ustalaniu ram swobody kontraktowej stanowi konieczność ochrony konsumenta ochrony ubezpieczeniowej. Zagadnienie to jest istotne nie tylko z punktu widzenia krajowych norm prawnych dotyczących umowy ubezpieczenia, ale także pełni dużą rolę w aspekcie transgranicznym. Biorąc to pod uwagę Habilitant postulował konieczność uelastycznienia łączników obiektywnych w polskim prawie prywatnym międzynarodowym tak, aby możliwe było osiągnięcie równowagi kontraktowej w szczególnym kontrakcie, jaką jest niewątpliwie umowa ubezpieczenia. Jednocześnie Autor zwrócił uwagę, że już na przełomie XX i XXI w. pilna wydawała się konieczność ujednolicenia prawa europejskiego w przedmiocie ubezpieczeń. Analizując rozmaite wątki związane z pojęciem ochrony ubezpieczeniowej, która wyróżnia umowę ubezpieczenia na tle innych umów, Autor ogłosił kilka ważnych publikacji poświęconych właśnie świadczeniu ubezpieczyciela uznając, że właśnie wspomniana ochrona ubezpieczeniowa stanowi jego przedmiot. Uwagi w tym zakresie poczyniono zarówno, gdy chodzi o tzw. konsumencką umowę ubezpieczenia, jak i tę zawieraną w obrocie powszechnym. Szczególnie istotna dla Habilitanta stała się problematyka konsumenckiego prawa ubezpieczeniowego, które Jego zdaniem – z uwagi na społeczną doniosłość tego typu stosunków prawnych – może być znakomitym punktem początkowym przy tworzeniu prawa jednolitego dla omawianej umowy.

W całym dorobku Habilitanta obecne są rozważania prawnoporównawcze, co niewątpliwie pozwala ocenić ten dorobek wysoko. Stosowanie metody

prawnoporównawczej nie tylko wzbogacało rozważania Pana Doktora, ale pozwoliło mu także niejednokrotnie formułować ciekawe wnioski *de lege ferenda*, uwzględniające zarówno pewne rozwiązania zagraniczne, ale też ewolucję prawa w Polsce w ogólności (co związane było np. z wejściem w życie Konstytucji RP czy akcesją do UE).

Analiza zmieniającego się prawa i jego różnorodności w poszczególnych krajach oraz konieczność uwzględnienia tak pierwotnego, jak i wtórnego prawa wspólnotowego doprowadziło Autora do słusznej tezy, że prace nad jednolitym prawem umowy ubezpieczenia wymagają podejścia całościowego. W konsekwencji prace nad wspólnymi rozwiązaniami musiały uwzględnić zarówno zagadnienia o charakterze materialnoprawnym, kolizyjnoprawnym, jak i jurysdykcyjnym. Autor odniósł się w tym zakresie do różnych aktów prawnych o charakterze międzynarodowym lub unijnym i wskazał na ich możliwy wpływ na przyszłe regulacje i wykładnię obowiązujących wówczas pojęć. Podzielał pogląd, że potrzeba stworzenia jednolitych ram prawnych uzasadniona była potrzebą jednolitości i przewidywalności rozstrzygnięć na rynku wspólnotowym. Potrzebę taką wzmagała także rosnąca liczba umów ubezpieczenia *cross border* i związane z tym niebezpieczeństwo niezajomości regulacji obowiązujących w rozmaitych porządkach prawnych. Aby pokazać praktyczny wymiar tych problemów, Autor prowadził badania dotyczące istniejących przepisów prawa europejskiego w zakresie ubezpieczeń, w szczególności koncentrując się na ubezpieczeniach na życie. To skłoniło go do podjęcia badań nad zgodnością polskich rozwiązań prawnych dotyczących ubezpieczeń z prawem unijnym, czego rezultatem były ciekawe postulaty na przyszłość, nawiązujące również do ówczesnych prac na europejskim kodeksie cywilnym.

Jednocześnie Habilitant, uwzględniając rosnącą liczbę ubezpieczeń *cross border*, prowadził badania uwzględniające ów transgraniczny charakter wielu umów. W tym celu omówił przede wszystkim postanowienia Konwencji rzymskiej z 1980 r. o prawie

właściwym dla zobowiązań umownych, dotyczące umowy ubezpieczenia, a także odniósł się do ówczesnego projektu Rozporządzenia unijnego. Efektem tego była pierwsza w polskiej literaturze koncepcja transgraniczności w zakresie ubezpieczeń, obejmująca elementy jurysdykcyjne, kolizyjnoprawne oraz materialnoprawne. Słusznie Autor wskazał, że to właśnie ów aspekt materialnoprawny powinien mieć szczególne znaczenie, gdy chodzi o prace nad prawem jednolitym umowy ubezpieczenia. Dzięki stworzeniu wspólnych norm nie tylko zminimalizować można zjawisko *forum shopping*, ale i uniknąć ryzyka nieznaności prawa wybieranego przez strony umowy.

Waga rozważań Habilitanta zaowocowała powołaniem go już w 2006 r. do grona członków *Project Group on Insurance Contract Law (PEICL)*, zwanego *Restatement Insurance Group*. Doświadczenie Pana Doktora oraz znajomość praw obcych i prawa europejskiego pozwoliły Mu jednocześnie dalej zgłębiać zagadnienia szeroko pojętego jednolitego prawa umowy ubezpieczenia. Udział w pracach grupy roboczej i rozwijanie badań pozwoliły Habilitantowi opublikować kilka kolejnych znaczących prac poświęconych Insurance Restatement. Autor wziął pod uwagę odmienne poglądy na temat tego projektu oraz rozproszone i zróżnicowane regulacje krajów europejskich. Podkreślił, że PEICL stanowi nie tylko efekt badań przedstawicieli środowiska akademickiego, ale powinien także stanowić inspirację dla ustawodawcy polskiego, który nie zawsze odpowiednio wcześniej modyfikował określone regulacje prawne. Habilitant słusznie wskazywał również na wagę społeczno-gospodarczą prawa jednolitego o umowie ubezpieczenia dla całej UE, co przyczynić może się do zmniejszenia niepewności wobec prawa właściwego dla umowy i jednocześnie zmniejszyć koszty zawierania i wykonywania omawianych umów.

PEICL stał się także dla Autora punktem odniesienia podczas analizy różnych rozwiązań prawnych w Polsce i pozwolił formułować ciekawe wnioski *de lege ferenda*. Za szczególnie cenne należy uznać pierwsze w Polsce omówienie koncepcji grupowego ubezpieczenia na życie wg PEICL na tle rozwiązań polskich i dalsze

publikacje w tym obszarze, związane także z prezentacją części projektu PEICL. Za cenny i znaczący wkład Habilitanta do polskiej doktryny prawa prywatnego należy uznać także publikacje poświęcone zastrzeżeniom wobec idei polskiego kodeksu ubezpieczeń oraz dotyczące reformy prawa dotyczącego ubezpieczeń obowiązkowych w Polsce. W obu tych wątkach Autor jako punkt odniesienia traktował PEICL.

Warto dodać, że PEICL był traktowany jako pewien wzorzec czy punkt odniesienia również w innych publikacjach Habilitanta, w których analizował on różne zagadnienia dotyczące regulacji umowy ubezpieczenia w Polsce (m.in. w zakresie obowiązków przedkontraktowych, konieczności zmian przepisów dotyczących treści umowy ubezpieczenia, polisy czy przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia, a nawet samej definicji umowy ubezpieczenia). Wprowadzie PEICL nadal nie jest prawem obowiązującym w UE, to jednak jego waga jest znacząca, co niejednokrotnie Habilitant wykazał w swoich opracowaniach. Szczególne znaczenie mają proponowane reguły dotyczące ochrony słabszej strony stosunku ubezpieczenia, które – nie bez racji – mogą zdaniem Autora być przyjęte w obrocie wewnętrznym. Zgadzam się z Habilitantem, że PEICL może odegrać niemałą rolę w praktyce krajowego obrotu ubezpieczeniowego stanowiąc punkt odniesienia przy formułowaniu praw i obowiązków stron umowy ubezpieczenia. Można zatem powiedzieć, że w razie częstego sięgania do tego instrumentu może on funkcjonować na zasadzie „ustalonego zwyczaju”, do którego odwołuje się art. 56 oraz 65 k.c. Oczywiście nie rozwiązuje to *legis latae* wątpliwości związanych z kwestiami jurysdykcyjnymi, ale sprzyja dalszemu rozwojowi jednolitego prawa umowy ubezpieczenia.

Nie mam wątpliwości, że Autor będzie nadal uczestniczył w dyskusji doktrynalnej dotyczącej tej tematyki. Przedstawiony natomiast jako osiągnięcie w rozumieniu art. 16 ustawy z 2003 r. o stopniach naukowych cykl publikacji Habilitanta stanowi znaczny wkład w rozwój nauki prawa prywatnego w Polsce. Przedstawione do oceny

publikacje układają się w większą całość, która dotyczy jednolitego prawa umowy ubezpieczenia. Wszystkie odznaczają się wysokim poziomem merytorycznym i stanowią dowód inwencji twórczej Autora. Nierzadko w odniesieniu do różnych zagadnień Habilitant jako pierwszy zabierał głos w polskiej doktrynie prawniczej, posługując się przeważnie także metodą porównawczą. Wysokie walory naukowe i praktyczne tych opracowań zaowocowały m.in. powołaniem Habilitanta do grup roboczych opracowujących ramy jednolitego prawa umowy ubezpieczenia.

b. Pozostały dorobek

Uwaga badawcza Pana dra Dariusz Fuchsa koncentrowała się na kilku wzajemnie przenikających się i zarazem uzupełniających obszarach badawczych. Habilitant jest niewątpliwie jednym z najbardziej znanych i cenionych przedstawicieli polskiej doktryny prawa ubezpieczeń gospodarczych. Stanowi o tym nie tylko bardzo bogaty dorobek piśmienniczy (ponad 150 pozycji, w tym ok. 25 we współautorstwie), ale także bardzo duża liczba (ponad 80) wystąpień konferencyjnych.

W ramach działalności naukowo – badawczej Habilitanta można wyróżnić kilka nurtów tematycznych:

A. Umowa ubezpieczenia w prawie polskim

W licznych publikacjach Pan dr Dariusz Fuchs poruszał wątki związane z treścią umowy ubezpieczenia i jej normatywnego ujęcia. Na przestrzeni lat Habilitant na bieżąco komentował zarówno przeprowadzane zmiany legislacyjne, jak i przedstawiał własne propozycje rozwiązań prawnych. Doświadczenie naukowo-badawcze oraz praktyczne pozwoliło Kandydatowi wypowiadać się na wysokim poziomie merytorycznym nie tylko o samych cechach umowy ubezpieczenia, ale także w odniesieniu do samego ryzyka ubezpieczeniowego jako centralnego „segmentu”

omawianego stosunku prawnego i rozmaitych zagadnień szczegółowych (m.in. zasady zaufania, konsumenckiego charakteru umowy ubezpieczenia, retroaktywności ubezpieczenia, wzorców umownych w ubezpieczeniach czy ustawowego prawa odstąpienia). W swoich rozważaniach Autor niejednokrotnie odwoływał się do rozwiązań prawnych w innych krajach, dzięki czemu z pewnością łatwiej Mu było uchwycić pewne typowe elementy stosunku ubezpieczenia, które mogły stać się przedmiotem regulacji w ramach prawa jednolitego.

Oprócz tego w tym nurcie badawczym cenne są rozważania Autora poświęcone aspektom proceduralnym umowy ubezpieczenia.

Warto dodać, że Habilitant jednym z niewielu przedstawicieli doktryny w Polsce, którzy naukowo zajmują się koasekuracją, co również świadczy o oryginalnym i znaczącym charakterze prowadzonych przez Niego badań. Podobny wniosek nasuwa się po lekturze opracowań Kandydata w przedmiocie ubezpieczenia podwójnego czy zagadnień na styku prawa prywatnego i publicznego w ubezpieczeniach.

B. Ochrona konsumenta usługi ubezpieczeniowej

Wydaje się oczywiste, że Habilitant – zajmując się stosunkiem ubezpieczenia – często wypowiadał się na temat konsumenckiego aspektu umowy ubezpieczenia. Powszechność tego typu umów oraz szczególne regulacje prawne dotyczące ochrony konsumenta wymagały niewątpliwie spojrzenia na regulacje ogólne przez pryzmat właśnie tzw. prawa konsumenckiego. Wątek ten był przez Pana Doktora analizowany zarówno w aspekcie prawnoporównawczym, jak i z perspektywy tworzonego PEICL, w którym jedną z podstawowych płaszczyzn regulacji ma być właśnie ochrona tzw. słabszej strony stosunku prawnego wynikającego z umowy ubezpieczenia. Autor nie ograniczał się jednocześnie w swoich wypowiedziach do regulacji zawartej w kodeksie cywilnym, ale brał pod uwagę także przepisy unijne oraz szczególne rozwiązania europejskie i krajowe, w tym dotyczące nieuczciwych praktyk

rynkowych. Jednocześnie Habilitant trafnie podkreślał, że postulat ochrony konsumenta nie może prowadzić do pominięcia innych zasad i przepisów, które regulują pozycję prawną ubezpieczyciela czy ogólne zasady zaciągania i wykonywania zobowiązań umownych.

C. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, w tym ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego

W ramach tego wątku badawczego Autor wielokrotnie wypowiadał się na temat samej istoty ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, uwzględniając ewolucję rozwiązań prawnych oraz aspekt konsumencki omawianych zagadnień. Na uwagę zasługują przede wszystkim opracowania dotyczące styku przepisów o umowie ubezpieczenia i przepisów ogólnych k.c. (np. dotyczących przedawnienia, swobody umów). W ramach kilku opracowań zbiorowych pod red. prof. E. Kowalewskiego (UMK) Habilitant zabierał głos na temat rozmaitych kwestii związanych z dochodzeniem roszczeń odszkodowawczych na tle ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego.

D. Mediacja w ubezpieczeniach gospodarczych

Na uwagę zasługują też publikacje Autora, poparte doświadczeniem praktycznym w ADR, dotyczące mediacji w sporach ubezpieczeniowych. Słusznie twierdził On, że ta forma rozstrzygania sporów może być szczególnie „atrakcyjna” w przypadku tzw. szkód komunikacyjnych, a w szczególności w zakresie ustalania rozmiaru obowiązku odszkodowawczego. Podzielam pogląd, że szczególnie istotna mediacja może okazać się w transgranicznych sporach ubezpieczeniowych.

E. Gwarancja ubezpieczeniowa

Opracowania Habilitanta dotyczące gwarancji ubezpieczeniowej są ważne zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia, co wynika przede wszystkim z faktu, że brak jest regulacji prawnej w tym zakresie. Autor zajmował się nie tylko zagadnieniami o charakterze materialnoprawnym, ale także jurysdykcyjnym. Podzielam pogląd, że specyfika gwarancji ubezpieczeniowej powoduje, że powinna być szczegółowo uregulowana.

F. Umowa reasekuracji

Habilitant jest od kilku lat członkiem zespołu opracowującego międzynarodowy projekt o prawie jednolitym o umowie reasekuracji (*Project Group on Reinsurance Law*), tematem tym zajmował się natomiast już wcześniej. Celem tej grupy jest podobnie, jak w przypadku PEICL, przygotowanie jednolitych reguł dotyczących reasekuracji tak, aby możliwe było sformułowanie wspólnych pojęć i instytucji prawnych. Obecnie bowiem kwestia ta jest rozmaicie ujmowana w poszczególnych porządkach prawnych. Prace w ramach zespołu pozwoliły Autorowi przygotować kilka znaczących opracowań oraz sformułować postulaty dla polskiego ustawodawcy.

G. Zagadnienia proceduralne europejskich ubezpieczeń gospodarczych

Gdy chodzi o rozważania Habilitanta w tym zakresie, stanowią one cenny wkład do dyskusji w ramach międzynarodowego prawa cywilnego. Nie sposób pisząc o transgranicznym prawie ubezpieczeniowym pomijać aspektów jurysdykcyjnych, dlatego z uznaniem odnoszę się do publikacji Autora w tej kwestii. Niewątpliwie opracowania te są przydatne sądom, które coraz częściej mają do czynienia z ubezpieczeniami transgranicznymi.

H. Inne

a. Udział w opracowaniu podręczników akademickich

Na uwagę zasługuje także fakt, że Habilitant współtworzył podręczniki akademickie i mógł w nich zaprezentować również wyniki swoich badań dotyczących uregulowań unijnych dotyczących działalności ubezpieczeniowej. Ta działalność z pewnością ma także walory popularyzatorskie.

b. Prawo zobowiązań

Cenne są również wypowiedzi Habilitanta poświęcone prawu zobowiązań, mające postać fragmentów komentarza do kodeksu cywilnego, wydane w jednym z najbardziej prestiżowych wydawnictw prawniczych.

c. Inne osiągnięcia

Habilitant ma bardzo duże doświadczenie w zakresie prezentacji wyników swoich badań na konferencjach i seminariach naukowych. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych wygłosił ponad 80 referatów i wystąpień o charakterze naukowym, co tylko potwierdza Jego doświadczenie i uznanie dorobku w środowisku akademickim i wśród praktyków. Pan Doktor było również członkiem kilku komitetów organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych.

Istotne jest również, że Kandydat kierował lub brał udział w kilku projektach badawczych o charakterze krajowym i międzynarodowym. Uczestniczył także w kilku programach europejskich. Za swoją działalność naukową badawczą był zresztą kilkukrotnie nagradzany przez Rektora AE w Katowicach i Dziekana WPIA UKSW.

Na uwagę zasługuje członkostwo Habilitanta w krajowych i międzynarodowych towarzystwach i organizacjach naukowych, zajmujących się m.in. problematyką prawa ubezpieczeniowego. Wyrazem uznania kompetencji i dorobku

naukowego Kandydata jest również to, że członkiem komitetu naukowego „Rozpraw Ubezpieczeniowych” oraz Jego działalność ekspercka (na rzecz m.in. Biura Analiz Sejmowych czy Polskiej Izby Ubezpieczeń). Równie wysoko należy ocenić fakt, że od wielu lat jest w gronie stałych recenzentów w najbardziej prestiżowych czasopismach krajowych poświęconych problematyce prawa ubezpieczeniowego.

Jeśli chodzi o dorobek polegający na opiece nad studentami i kształceniem młodej kadry należy wskazać, że Habilitant prowadzi(-ł) liczne zajęcia dydaktyczne m.in. z zakresu prawa zobowiązań, prawa ubezpieczeniowego i konsumenckiego, a więc dotyczące zagadnień, którym poświęcona jest zasadnicza część ocenianego dorobku naukowego.

Ponadto Pan Doktor był promotorem niemal 300 oraz recenzentem ponad 400 prac dyplomowych; sprawuje opiekę nad uniwersytecką prawną, wspomaga merytorycznie także organizacje studenckie.

Ponadto Habilitant prowadził zajęcia na wielu studiach podyplomowych, co również zasługuje na uznanie jako istotny element działalności popularyzatorskiej. W ramach popularyzacji nauki Pan dr Dariusz Fuchs ogłosił niemal 30 publikacji, a ponadto prowadził szkolenia w kilku Okręgowych Izbach Radców Prawnych oraz na rzecz sądów, urzędników oraz innych podmiotów.

Na uwagę zasługuje również fakt, że Kandydat odbył kilka staży naukowych za granicą, w ramach jednego z nich prowadził zajęcia. Był także członkiem wielu zespołów eksperckich i konkursowych, zarówno o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym.

Powyższa działalność Habilitanta prowadzi do wniosku, że jest On zarówno bardzo doświadczonym dydaktykiem, jak i popularyzatorem wyników swoich badań. Nie mam wątpliwości, że Pan dr Dariusz Fuchs jest Osobą znaną i cenioną w doktrynie prawa ubezpieczeniowego w Polsce i zagranicą, a Jego dorobek stale wzbogaca toczącą się dyskusję doktrynalną i może być przydatny praktykom.

Oceniając całościowo dorobek naukowy Pana dra Dariusza Fuchsa można z pewnością powiedzieć, że jest On bardzo dojrzałym naukowcem, który stale prowadzi badania naukowe, rozwijając je i zajmując głos właściwie we wszystkich najistotniejszych kwestiach dotyczących ewolucji prawa ubezpieczeniowego zarówno w aspekcie krajowym, jak i międzynarodowym. Warto podkreślić, że wywody Autora są zawsze dobrze udokumentowane, wyważone i poparte przekonującą rzeczową argumentacją. Wartość merytoryczna zarówno osiągnięcia przedstawionego jako cykl publikacji, jak i pozostałego dorobku oraz innej działalności Habilitanta zasługuje na wyłącznie pozytywną ocenę.

Konkluzja

Przedstawiony do oceny dorobek Pana dra Dariusza Fuchsa obejmujący cykl publikacji pt. *Jednolite prawo umowy ubezpieczenia – początki idei, ewolucja i perspektywy* oraz pozostałe publikacje naukowe, a także inne osiągnięcia w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z 14 marca 2003 r. (t.jedn.- Dz. U. 2017, poz. 1789) spełnia wszystkie wymogi, od których istnienia uzależniona jest nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo. Szeroko zakrojona aktywność naukowa (w tym o charakterze międzynarodowym), dydaktyczna i popularyzatorska Habilitanta uzasadnia jednoznaczną opinię, iż aktywność ta ma charakter istotny, stanowiąc znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

Wnoszę o przeprowadzenie dalszych czynności w postępowaniu habilitacyjnym.

Toruń, 4.05.2020 r.

/-/ prof. UMK, dr hab. Monika Wałachowska